

MIQUEL BARCELÓ

La pervivència de Sant Antoni rau en la dinàmica associativa que any rere any mou el bull de la primera gran festa de l'any, que a les Illes Balears té en el sant protector dels animals de pell i de ploma tota una excusa per fer poble, més enllà del seu simbolisme religiós. Amb el pas del temps, ve obligat un canvi d'organitzadors, que en la majoria de casos ajuda a regenerar la festa sense afectar-ne l'essència.

Les obreries nasqueren a l'ombra d'una Església que avui, tot i haver perdut molta feligresia, agraeix la visibilitat que li donen esdeveniments populars que mouen masses. Aquests col·lectius han sobreviscut gràcies als relleus generacionals, que no tenen una pauta concreta als pobles on estan arrelades, sinó que semblen executar-se en funció del grau d'esgotament dels qui fa molt de temps que estan a primera fila, estirant el carro de Sant Antoni.

A Manacor, el Patronat de Sant Antoni supleix el paper de l'antiga obreria. Gràcies a ell, es trenca la decadència de la festa, que era ben pal·lesa als anys 80. Amb el Patronat, la festa agafa una embranzida sorprenent, que any rere any anà creixent. Els qui ara fa 40 anys aguantaren el ciri, veuen amb goig el resultat de la seva resiliència: un esclafit de festa que abasta diverses generacions.

Bernat Servera ara té 77 anys i està dins el trull des que en tenia 25. Els dels que de jove va veure perillar la celebració. "Quan començarem, molta gent es reia dels joves. Ens deien que allò era cosa de vells. Mateu Galmés -l'alma mater que va fer reviscolar Sant Antoni- ens agafà a un grupet que teníem inquietuds perquè no es perdés la festa. Llavors, quan amb els dimonis anàvem de l'Ajuntament a l'església... ni tan sols hi venia el batle!, que delegava en un regidor que hi venia per força", conta aquest membre del Patronat per il·lustrar un canvi radical: "Abans hi havia molt d'espai per poder veure la comitiva, ni els veïns ens acompanyaven al primer ball dels dimonis. Ara, hi ha empentes per poder viure la festa de prop".

Anar-se'n sense abandonar

En Bernat diu que té "un peu dins i un peu fora" de l'àmbit organitzatiu de Sant Antoni a Manacor. Però arriben els relleus, com Llorenç Prohens, de 28 anys. Ell és dels més joves dins un Patronat amb 22 vocals. Fa quatre anys començà a treballar de manera silenciosa dins les diferents comissions i és dels membres més joves. "Al Patronat ens reunim cada dimecres des de setembre fins a abril fent preparatius i organitzant el programa. Vaig començar fa onze anys, fent foguerons; llavors, quan hi hagué una baixa de vocal, em demanaren si volia ser-ne membre i vaig acceptar".

Enguany, durant el primer ball del dimoni, en Llorenç i altres joves ajuden a mantenir el cercle on els dimonis han de ballar al voltant sant Antoni. Bernat Servera, ja de retirada, encara ajuda en el despatx de menjua durant la torrada i retrata ben bé l'evolució de la festa a Mana-

Llorenç Prohens, el darrer a entrar al Patronat, i Bernat Servera, a punt de sortir-ne després de 50 anys de dedicació. M.B.

Les obreries de Sant Antoni ja tenen relleu

● **Artà**
La família Xiclati fa 150 anys que passa el càrrec d'obrer en generació. I la propera pot ser obrera

cor en poc menys de 50 anys: "He passat de viure una total indiferència cap a Sant Antoni a veure una multitud desbocada que el venera".

Un dels relleus sonats a Artà ha estat el del dimoni gros, Xisco Sansó Fuster Mosca, que després de 25 anys va cedir la canyota al seu fill Xisco, que enguany s'enfrontarà a la seva segona sortida. L'Obreria d'Artà té tres obrers: Miquel Cursach, de 54 anys; Pere Pep Gil, de 60, i el rector Joan Servera, que enguany durà la responsabilitat de preparar la Casa del Trull, seu operativa de tota la festa i on té lloc la tradicional lectura de l'Argument, en boca de Joana Ginart, que heretà aquesta tasca de son pare.

Miquel Cursach Xiclati conta que des dels 35 anys és membre de l'Obreria, per herència familiar, "des de fa 150 anys". "M'agradaria retirar-me, ja, perquè fa molts anys que hi estic i pens que s'ha de donar pas als joves, però també és ver que ells han de fer una passa endavant".

En Miquel té tres fills amb dret algun dia a pertànyer a l'Obreria. La filla major té 25 anys i en teoria n'és la successora. Seria la primera obrera. Tot i que semblava un règim dinàstic, aquestes prebendes se solen consultar amb els clavaris, el segon escalafó orgànic de l'entitat. "Ho vaig proposar i la gent ho va acceptar. Ara veurem quan agafarà el relleu", explica. Pere Pep Gil, l'altre obrer seglar, té fill i filla. Agafà la torxa de l'obrer Jaume Gil, que morí en accident. "Ara hi ha una remesa de gent jove a Artà que, tant com a obrers com a clavaris, s'ha de preparar per complir amb el canvi generacional", remarca aquest veterà membre de l'Obreria. En qualsevol cas, hi ha garantida la continuïtat d'una obreria que es mou sense més normes que les tradicionals heretades per via oral de pares a fills.

A Capdepera, el president de l'Obreria, Quico Melis, diu que el relleu d'obres i clavaris de pares a fills ja es va perdre fa temps. El grup

d'organitzadors és de 17: dos obrers majors (dona i home) i 15 clavaris, un d'ells amb tasques de president. El darrer relleu de clavaris tingué lloc el 2015. Hi hagué una vacant i només un pretendent. En el cas de dos o més candidats, es faria una votació. "Tenim una mitjana d'edat de 50 anys, però hi ha un bon grup de joves que ens seguiran", explica.

L'obreria gabellina funciona com una associació, amb estatuts propis, i amb participació de la parròquia. Les baixes arriben "per cansament". Melis diu que no hi gaire demanda per entrar a l'Obreria, "perquè és un treball molt sord i exigeix dedicació"; en canvi, per fer de dimoni sí que solen comparèixer bastants aspirants. Al municipi, la colla de dimonis surt en diferents torns durant les celebracions. Són sis persones per encarnar aquests personatges i quatre d'ells ja fa uns 20 anys que hi són. "Si es troben bé i estan en forma, no hi ha problema per continuar dansant pels carrers".